

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 23 februari 1943 kl. 4.30 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.

Genom en den 5 februari 1943 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 32, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

angående fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.

Härigenom förordnas, att lagen den 16 februari 1934 om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m., vilken lag gäller till och med den 30 juni 1943,¹ skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1944.

Sedan 1934 års riksdag (skr. nr 15) bifallit av Kungl. Maj:t i proposition den 12 januari 1934 (nr 56) framlagt förslag till lag om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m., att gälla tills vidare till och med den 30 juni 1935, utfärdade Kungl. Maj:t den 16 februari 1934 lag i ämnet (nr 19), i det följande benämnd clearinglagen. Lagens giltighet har därefter årligen förlängts, senast genom lag den 1 april 1942 (nr 154) för tiden till och med den 30 juni 1943.

I clearinglagen hava vidtagits vissa förändringar, beträffande 1 § genom lagar den 15 juni 1935 (nr 326) och den 19 april 1940 (nr 234) samt i fråga

¹ Se SFS 1942: 154. Senaste lydelse av 1 och 3 §§, se SFS 1937: 199 och 1940: 234.

om 3 § genom nyssnämnda lag den 15 juni 1935 och lag den 7 maj 1937 (nr 199).

Clearinglagen har i sin nu gällande avfattning följande lydelse:

1 §.

Har i främmande stat rätten att förfoga över betalningsmedel inskränkts, äge Konungen, i den mån så prövas nödigt för vinnande av betalningsutjämning (clearing), efter hörande av fullmäktige i riksbanken förordna, att den, som är betalningsskyldig för vara, härrörande från den främmande staten, eller eljest är pliktig att utgiva betalning för fordran, som tillkommer någon i den staten eller som från sådan fordringsägare övergått å annan, skall fullgöra betalningsskyldigheten

a) om clearingavtal slutits med den främmande staten, genom att på villkor, som stadgas i avtalet, inbetala beloppet i riksbanken eller i annan av Konungen angiven bank eller ock i särskild för ändamålet inrättad kassa; samt

b) i annat fall genom beloppets insättande i bank eller kassa, varom under a) förmäles, å räkning, varöver förfogande icke må ske i vidare mån än Konungen bestämmer.

I förordnande, som nu sagts, äge Konungen föreskriva, i vilket myntslag betalningen skall fullgöras.

I fall, som under b) avses, äge Konungen, i stället för att förordna om betalningsskyldighetens fullgörande i där stadgad ordning, föreskriva att betalning må erläggas allenast med användande av visst eller vissa slag av betalningsmedel eller fordringar.

2 §.

I fall då förordnande meddelas om insättning av medel å räkning, som i 1 § under b) avses, äge Konungen, där omständigheterna därtill föranleda, tillika förordna, att den, som har fordran hos någon i den främmande staten men på grund av där vidtagna inskränkningar i rätten att förfoga över betalningsmedel ej kan erhålla betalning, skall äga utbekomma betalning av insatta medel mot det att han för clearing av fordringar, för vilkas gäldande insättningar skett, avstår så mycket av sin egen fordran, som svarar mot uppburet belopp.

3 §.

Där för tillsyn å efterlevnad av förordnande varom ovan sagts så finnes behöfligt, äge Konungen stadga skyldighet att förete handelsböcker jämte därtill hörande handlingar. Konungen äge jämväl i övrigt meddela erforderliga föreskrifter för verkställande av förordnandet så ock till förhindrande av åtgärder, som äro ägnade att uppenbart motverka vinnandet av med förordnandet avsett ändamål.»

Förordnanden jämlikt clearinglagen hava av Kungl. Maj:t meddelats i förhållande till följande länder, beträffande vilka betalningsöverenskommelser avslutats: *Turkiet* (kungörelse den 22 juni 1934, nr 348; ändr. 1936 nr 488 och 1940 nr 166); *Tyska riket* (kungörelse den 28 augusti 1934, nr 464; ändr.

1934 nr 510 och 549 samt 1940 nr 1022); *Estland* (kungörelse den 27 mars 1935, nr 72; 1—7 §§ upphävda 1940 nr 517); *Lettland* (kungörelse den 27 mars 1935, nr 71; ändr. 1936 nr 258; upphävd 1939 nr 145); *Italien* (kungörelse den 28 juni 1935, nr 381; ändr. 1936 nr 498 och 585, 1937 nr 441 samt 1940 nr 1023); *Danmark* (kungörelse den 23 juli 1940, nr 720); *Norge* (kungörelse den 12 juli 1940, nr 711); *De socialistiska Rådsrepublikernas Union* (kungörelse den 9 september 1940, nr 811); *Litauen, Lettland och Estland* (kungörelse den 13 juni 1941, nr 375). Med stöd av clearinglagen har i viss utsträckning betalningsspärr upprättats i förhållande till *Spanien* (kungörelse den 19 september 1936, nr 511); *Belgien, Frankrike, Luxemburg och Nederländerna* (kungörelse den 28 juni 1940, nr 633; ändr. 1941 nr 45); *Estland* (kungörelse den 12 juli 1940, nr 713; 1—5 §§ och 7 § upphävda 1940 nr 820); *Lettland och Litauen* (kungörelse den 23 juli 1940, nr 722; 1—5 §§ och 7 § upphävda 1940 nr 820). — De föreskrifter om uppgiftsskyldighet rörande införsel av vara samt påföljd för uraktlåtenhet därutinnan och för lämnande av oriktig uppgift, som meddelats i förenämnda kungörelser den 22 juni 1934, nr 348, den 28 augusti 1934, nr 464, den 28 juni 1935, nr 381, och den 19 september 1936, nr 511, hava med avseende å tiden efter den 28 februari 1942 upphävts genom kungörelsen den 20 februari 1942, nr 54, om skyldighet att i vissa fall avgiva deklaration angående införsel och utförsel av varor.

Handläggningen av ärenden rörande tillämpning av clearinglagen och de med stöd av densamma utfärdade kungörelserna ankommer på clearingnämnden, för vilken instruktion av Kungl. Maj:t utfärdats den 28 augusti 1934, nr 465 (jfr kungörelsen den 15 februari 1935, nr 23, med vissa bestämmelser angående uppgiftsskyldighet i förhållande till clearingnämnden). Ärenden rörande clearingavtalet med Turkiet handlades till utgången av år 1941 av clearingkontoret, som organiserats i nära anslutning till Sveriges allmänna exportförening. Enligt kungörelse den 26 september 1941, nr 766, omhänderhavas clearingkontorets uppgifter från och med den 1 januari 1942 av clearingnämnden.

Då, såsom förut nämnts, clearinglagen upphör att gälla med utgången av juni månad 1943, har inom handelsdepartementet till övervägande upptagits frågan om utsträckning av lagens giltighetstid. I ärendet hava kommerskollegium, clearingnämnden och fullmäktige i riksbanken avgivit yttranden och tillstyrkt, att lagens giltighetstid förlänges. Någon ändring av lagens innehåll ifrågasattes icke.

Föredragande departementschefen, statsrådet Eriksson, har i propositionen — under uttalande att behov av sådant bemyndigande, varom i clearinglagen stadgas, alltså gör sig gällande — förordat, att lagens giltighetstid förlänges med ett år.

Lagrådet har lämnat det upprättade lagförslaget utan erinran.

Utskottet. Utskottet har icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,

att förevarande proposition, nr 32, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 23 februari 1943.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Schlyter*, *Branting*, *Karl Johan Olsson*, *Brandt*, *Siljeström*, *Lodenius* och *Lindblom*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist*, *Gezelius*, *Hedlund* i Östersund, *Olsson* i Mellerud, *Björling* och *Lindberg* i Stockholm, fru *Gustafson* samt herr *Gustafsson* i Lekåsa.
